

KOMMUNIKATION

Kommunikationen med Mikael påverkas av hörselnedsättningen som är ett osynligt funktionshinder. Vad kan det innebära i den pedagogiska vardagen?

Det här är Mikael

Mikael kommunicerar oftast med omgivningen via tal. Däremot kan han ha svårt att uppfatta vad andra säger, speciellt i en bullrig miljö.

Mikael är oftast beroende av tekniska hjälpmedel, som hörapparat eller cochleaimplantat (CI) och hörslinga.

Att möta barn och elever med hörselnedsättning

Barn och elever med hörselnedsättning har svårt att uppfatta vissa ljud. De kan ha en försenad tal- och språkutveckling och svårigheter att uppfatta nyanser i talet. Att se på den som talar är nödvändigt, men när man missar vad som sägs är en vanlig strategi att gissa eller låtsas förstå. Ett annat vanligt sätt är att prata själv för att ha kontroll över situationen. Genom kunskaper i teckenspråk kan kommunikationen i olika sammanhang underlättas.

Tänk på att:

- ge Mikael möjlighet att få en god och realistisk självbild – egna styrkor, förmågor och behov.
- tala lugnt och tydligt med normal röststyrka, men överdriv inte.
- ge förhandsinformation. Mikael har lättare att följa med om han i förväg vet vad det handlar om.
- visualisera det du talar om med hjälp av till exempel text, bilder och föremål.
- skriva stödord. Det är svårt att se på den som talar om man samtidigt måste anteckna. Kom ihåg att skriva alla viktiga meddelanden.
- inte skriva på tavlan samtidigt som du pratar.
- när nya ord och begrepp används, kan det ta lång tid för Mikael innan han förstår det han hör och använder ordet rätt.
- använda anpassade läromedel, till exempel filmer som är textade.
- ha en tydlig struktur, visa till exempel när arbetspasset börjar och slutar, så att Mikael vet när han kan slappna av. Gör paus ofta, så att ögon och öron får vila.

ILLUSTRATION: FER MATSSON

- uppmuntra Mikael att träffa andra med hörselnedsättning som förstår vad det kan innebära att till exempel ibland känna sig utanför gemenskapen.
- alltid använda eventuella hörseltekniska hjälpmedel så att Mikael kan uppfatta vad alla säger.
- upprepa frågan innan du svarar så att du är säker på att Mikael har hört den.
- skapa en god ljudmiljö genom bullerdämpande åtgärder.
- bra belysning underlättar läppavläsning.
- alla runt Mikael behöver fördjupade kunskaper kring hörselskador och pedagogiska konsekvenser.
- det finns situationer då teckenspråk är det mest bekväma sättet för Mikael att kommunicera. Därför bör Mikael och personer i hans omgivning lära sig svenskt teckenspråk.

RÅD & STÖD

- Mikael kan utveckla två språk parallellt om han får tillgång till en teckenspråkig miljö. Då kan Mikael välja det språk som han känner sig mest bekväm med. Det finns sex specialskolor och några grundskolor i Sverige där man använder teckenspråk för kommunikation och där han kan få utveckla både svenska och svenskt teckenspråk.

Vad kan du göra?

Skapa goda förutsättningar för kommunikation och delaktighet och ta ansvar för att de hörseltekniska hjälpmedlen fungerar och används. Utforma klassrummet så att Mikael sitter på en plats där han ser och hör lärarna och kamraterna så bra som möjligt.

Se till att ha ögonkontakt med Mikael så att du får bekräftelse på att han förstått.

Ta stöd från hörselpedagog/specialpedagog och skaffa dig kunskap, till exempel genom fortbildning.

Uppmuntra Mikael teckenspråkutveckling genom att själv använda svenskt teckenspråk. Identifiera sammanhang där han får möjlighet att öva tillsammans med andra.

Vad kan vi lära av Mikael?

Eftersom det är viktigt för Mikael att vi talar en i taget, måste alla dra ner på taltempot. Det gynnar alla i gruppen. Att behöva vänta på sin tur att tala ger möjlighet till reflektion.

Specialpedagogiska skolmyndigheten ansvarar för statens samlade stöd i specialpedagogiska frågor. Myndigheten ger råd och stöd till skolhuvudmän i deras ansvar för en likvärdig utbildning för barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning, främjar tillgången på läromedel för dessa samt driver specialskolor för vissa elevgrupper. Myndigheten fördelar också bidrag till vissa utbildningsanordnare och till vuxna med funktionsnedsättning för vissa korta studier.

Specialskolor för döva och hörselskadade elever finns på sex orter i landet. Fem av dem är regionala skolor. Den sjätte tar emot elever med dövhet/hörselskada i kombination med utvecklingsstörning samt dövblinda elever. Mer information finns under rubriken skolor på www.spsm.se.

FAKTA OM CI/HÖRSELNEDSÄTTNING

Hörselnedsättning hos barn och ungdomar kan ha många olika orsaker. Ofta finns en ärftlighet med i bilden. Bland vuxna är också bullerskador vanligt. En persons förmåga att uppfatta ljud visas på ett så kallat audiogram. Även om två audiogram ser likadana ut, kan förutsättningarna för att uppfatta tal vara väldigt olika, beroende på individuella faktorer.

Fakta om CI

Ett cochleaimplantat (CI) är en elektronisk utrustning som är avsedd att hjälpa personer som har ingen eller mycket liten hjälp av en hörapparat. Cochleaimplantatet opereras in bakom örat med elektroder som läggs in i snäckan. Elektrodernas uppgift är sedan att omvandla ljud till kodade elektriska signaler.

Mer information

om funktionshindret finns bland annat på webbplatser hos Socialstyrelsen och intresseorganisationerna, till exempel Barnplantorna (Riksförbundet för Barn med Cochleaimplantat och Barn med Hörapparater), Riksförbundet för döva, hörselskadade och språkstörda barn (DHB), Hörselskadades riksförbund (HRF), Sveriges Dövas Riksförbund (SDR).

Specialpedagogiska
skolmyndigheten

www.spsm.se

Du når oss på telefon 010-473 50 00

Norra regionen

Box 1100
871 29 Härnösand
E-post: norra@spsm.se

Östra regionen

Box 12161
102 26 Stockholm
E-post: ostra@spsm.se

Mellersta regionen

Drottninggatan 25
702 10 Örebro
E-post: mellersta@spsm.se

Västra regionen

Kruthusgatan 17
411 04 Göteborg
E-post: vastra@spsm.se

Södra regionen

Kinagatan 7
211 20 Malmö
E-post: sodra@spsm.se